

Notat

Dato: 10. januar 2007
Til: Avdelingsstyret ved TØH
Fra: Dekanus Ove Gustafsson
Om: Bruk av tittelen *Siviløkonom* som sidetittel til Master i økonomi og administrasjon
Vedlegg: ”Flere siviløkonomer på markedet”, Dagens Næringsliv, 5. desember 2006

1. Historisk eierskap og rettsbeskyttelse av *Siviløkonom*tittelen

Organisasjonen SIVILØKONOMENE, tidligere Norske Siviløkonomers Forening, tidligere Bedriftsøkonomisk Forening, hevder eierskap til tittelen/varemerket. Dette begrunnes gjennom innarbeiding av varemerke gjennom bruk. Bedriftsøkonomisk Forening skiftet i 1953 navn til Norske Siviløkonomers Forening, og medlemmene begynte å bruke tittelen *Siviløkonom* for å synliggjøre en bestemt faglig kompetanse og innretning innen de sentrale bedriftsøkonomiske fagområder. Norges Handelshøyskole (NHH) uteksaminerte på denne tiden Handelsdiplomkandidater, noe som var en lite egnet tittel, og de uteksaminerte som ble medlemmer av foreningen, titulerte seg *Siviløkonom*. Først i 1963 ble tittelen *Siviløkonom* knyttet til en eksamensgrad og beskyttet gjennom Lov om Norges Handelshøyskole (15. mai 1963, Nr. 1). I denne sammenheng gav Norske Siviløkonomers Forening fra seg forvalteransvaret av profesjonstittelen til fordel for lovbeskyttelse.

Som del av rettsbeskyttelsen og forvaltningen av tittelen, har, inntil Kvalitetsreformen ble innført, Nemnda for godkjenning av siviløkonomgraden (oppnevnt av den gang Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet) hatt ansvaret for å gi generell godkjenning av utenlandske læresteders grad som faglig jevn god med den norske graden. Slik godkjenning er i dag ikke gjeldende.

2. Rettbeskyttelsen opphevet, og organisasjonen *Siviløkonomene* tar tilbake eierskapet og forvaltningsansvaret for tittelen

I forbindelse med at lovbeskyttelsen ble opphevet gjennom innføringen av Kvalitetsreformen, og med denne en ny gradsstruktur i høyere utdanning, tar SIVILØKONOMENE tilbake eierskapet og forvaltningsansvaret. For å tydeliggjøre eierskapet er det søkt om varemerkebeskyttelse. Denne søknaden er ennå ikke avgjort, men det har i den anledning kun vært diskusjon om hvorvidt denne type begreper kan varemerkebeskyttes. Det har ikke fra noen, heller ikke fra de institusjoner som i dag tildeler graden *Siviløkonom* (Norges Handelshøyskole, Handelshøyskolen BI, Høyskolen i Agder, Handelshøyskolen i Nord-Norge, Høgskolen i Bodø), blitt reist innvendinger mot dette eierforholdet.

SIVILØKONOMENE har gjennom noen tid arbeidet i nær kontakt med de nåværende institusjonene som tildeler graden *Siviløkonom* og med Nasjonalt Råd for Økonomisk-Administrativ Utdanning (NRØA) for å etablere et hensiktsmessig forvaltningsregime for begrepet *Siviløkonom*. Hensikten har vært å få etablert et faglig rammeverk som er normgivende og på en klar måte karakteriserer masterkandidater i økonomi og administrasjon

som skal gis betegnelsen *Siviløkonom* i tillegg til selve graden master i økonomi og administrasjon.

Organisasjonen SIVILØKONOMENE, i samråd med NRØA, de nåværende institusjonene som tildeler graden *Siviløkonom*, og nye institusjoner som ønsker å bruke tittelen (herunder HiST/TØH), har utarbeidet et faglig rammeverk for godkjenning av institusjoner som skal kunne bruke *Siviløkonom* som sidetittel. Ut fra dette rammeverket vil de utdanningsinstitusjoner som har mastergrader i økonomi og administrasjon godkjent av NOKUT, og hvor kandidatene har både bachelorgrad og mastergrad som er i samsvar med NRØA sine anbefalinger, få anledning til å anvende tittelen *Siviløkonom* som tilleggsbetegnelse på sine vitnemål. Det samme gjelder for universiteter og vitenskapelige høyskoler som har tilsvarende mastergrader.

I denne sammenhengen blir understreket at kravet til det faglige innholdet i bachelorgraden er vesentlig. Også de institusjoner som i dag benytter begrepet *Siviløkonom* som tilleggsbetegnelse, er tydelige på at masterkandidater som ikke har en bachelorgrad i samsvar med NRØA sine anbefalinger, ikke vil få vitnemål med denne tittelen. Disse institusjonene vil heller ikke gi slik tittel til mer spesialiserte mastergradsutdanninger i økonomisk-administrative fag.

Både organisasjonen SIVILØKONOMENE, de institusjonene som i dag bruker tittelen, og nye institusjoner som ønsker å bruke tittelen, vil være opptatt av, og ta ansvar for å få etablert og videreutviklet de faglige normer som bør ligge til grunn for en utdanning som skal gi rett til å bruke tittelen *Siviløkonom*.

3. Våre konkurrenter tar i bruk tittelen som sidetittel til mastertittelen

Gjennom orientering og drøfting i møter mellom organisasjonen SIVILØKONOMENE, de institusjonene som i dag bruker tittelen, og nye institusjoner som ønsker å bruke tittelen (herunder HiST/TØH), er det bekreftet at alle våre viktigste, norske konkurrenter innenfor lavere og høyere grads utdanning i økonomi og administrasjon, fra og med våren 2007 vil bruke *Siviløkonom* som sidetittel til mastergraden.

Institusjoner som til nå har utdannet siviløkonomer, og som fortsetter med bruk av tittelen, nå som sidetittel (antall studieplasser per høst 2006 er angitt i parentes):

- Norges Handelshøyskole (ca 450)
- Handelshøyskolen BI (ca 200)
- Høgskolen i Agder (ca 150)
- Handelshøgskolen i Bodø (125)

Andre institusjoner som tilfredsstiller de omforente føringene fra NOKUT og NRØA, og som følgelig vil bruke tittelen *Siviløkonom* fra og med våren 2007 (antall studieplasser per høst 2006 er angitt i parentes):

- Universitetet for Miljø og Biovitenskap på Ås (ca 40)
- Universitetet i Tromsø/Norges Fiskerihøgskole (ca 30)
- Universitetet i Stavanger (ca 35)
- Høgskolen i Buskerud (ca 60)

I den siste kategorien kommer også HiST/TØH, som gjennom sin bachelorgrad og sin mastergrad i økonomi og administrasjon, fullt ut tilfredsstiller NOKUT og NRØA sine føringer for bruk av tittelen *Siviløkonom* som sidetittel til mastergraden. TØH har ca 50 studieplasser per i dag.

4. HiST/TØH må ikke la muligheten gå fra seg til å gi sine kandidater en kjent og anerkjent tittel

Tittelen vil for TØH være et verdifullt virkemiddel i konkurransen om de beste studentene både til mastergradsstudiet og til bachelorstudiet i økonomi og administrasjon – en stadig økende konkurranse både med de institusjonene som i dag bruker tittelen, og med de nye institusjonene som allerede har besluttet å benytte seg av den nye muligheten til å ta i bruk tittelen.

Tittelen vil for våre uteksaminerte kandidater være et verdifullt virkemiddel i konkurransen om spennende og utfordrende stillinger og oppgaver i arbeidsmarkedet. Tittelen *Siviløkonom* er gjennom lang tid etablert som kvalitetsmerke både i privat og offentlig sektor.

TØH bør, som sine nærmeste konkurrenter, nyttiggjøre seg muligheten til å bruke tittelen som sidetittel til mastertittelen allerede i vårsemesteret 2007 – både på vitnemålene for masterkandidatene som uteksamineres til våren, og i markedsføringen av både av masterutdanningen og bachelorutdanningen for opptak til høsten 2007.